

Posudek oponenta bakalářské práce – teoretická část

Jméno a příjmení studenta	Sebastian Vošvrda		
Studijní program	Výtvarná umění		
Obor/ateliér	Multimédia a design/Reklamní fotografie		
Forma studia	prezenční	Akad. rok	2020/2021
Název práce	Dichotomie ve fotografii a její fantaskní projevy		
Oponent práce	MgA. Matej Chrenka		

Študent Sebastian Vošvrda predkladá k obhajobe teoretickú prácu s témou Dichotomie ve fotografii a jej fantaskní projevy. Práca je členená do štyroch voľne nadväzujúcich kapitol s témami: abstrakcia, ilúzia, imanencia a fantastika.

Ako názov práce uvádza, študentovou hlavnou témou bádania je dichotómia vo fotografii. Pre upresnenie uvádzam definíciu slova dichotómia podľa slovníka.

dichotómia -ie ž. <g> 1. kniž. a odb. delenie na dve časti, triedenie do dvoch skupín, dvojdielnosť

Ako slovník napovedá, dichotómia je slovo označujúce vo všeobecnom zmysle akékoľvek delenie na dvojce. V úvodnej časti práce by sa mala v prvom rade nachádzať definícia tohto slova a následne objasnenie, aké dva celky, aké dve perspektívy, teórie, fenomény bude autor práce analyzovať. Akú metódu či predpoklad si zvolil na delenie a hlavne aký všeobecný jav, celok ide kategorizovať. Študent však v práci narába s pojmom dichotómia celkom nejednoznačne a nekonzistentne, bez explicitného definovania. Aby slovo dichotómia dávalo zmysel, vyžaduje si prívlastok. Pri čítaní textu si význam slova musí čitateľ domýšľať. Takáto stratégia písania textu (hoci v akademickom texte neprípustná) by nebola zlá, ale muselo by sa jednať o vopred premyslený sofistikovaný účelový postup. Implicitne z textu vyplýva, že študent pojem dichotómia interpretoval napr. ako vnútornú rozpoltenosť. V priebehu práce následne analyzuje aké vnútorné filozofické rozpory v médiu fotografie môžeme sledovať. Napríklad, rozpor medzi formou a obsahom, ilúziou a pravdivosťou, vonkajším svetom a vnútorným prežívaním. Každá z týchto dichotómií by sa mohla stať samostatným námetom bakalárskej práce avšak kadencia s akou študent tieto jednotlivé myšlienky predkladá, neumožňuje ich v danom rozsahu do hĺbky preskúmať. Slovan van der Roheo: „Menej je viac.“

V prvej kapitole študent analyzuje tvorbu suprematistov a porovnáva ju s dielom Toma R. Chambersa. V zmysle suprematistickej tradície vychádza z predpokladu, že absencia popisnosti a formálna redukcia výrazových prvkov komunikuje a tematizuje metafyzickú rovinu sveta.

V druhej kapitole sa čitateľ stretáva s pojmami vznešenosti a ilúzie. Študent analyzuje fotografiu na základe jej vzťahu k realite a na príklade žánru portrétu argumentuje, že fotografia nie je objektívnym médiom. V nadväznosti na predchádzajúcu kapitolu je toto tvrdenie založené na neschopnosti média komunikovať nevizuálne (metafyzické,

psychologické) vnemy. Aby sme mohli operovať s uvedeným argumentom je nevyhnutné vopred si definovať kritéria objektivity, ktoré však chýbajú. Implicitne sa tak odvoláva na objektívny idealizmus a Platóna, ktorého uvádza aj v použitej literatúre, avšak konkrétne citácie by čitateľovi pomohli jednoznačne tieto náročné myšlienky pochopiť. Protiargumentom by mohlo byť tvrdenie, že ani v bezprostrednej skúsenosti bez použitia média, človek nikdy nie je schopný na základe pohľadu alebo pocitu jednoznačne uchopiť podstatu portrétovaného. Je na širšiu polemiku preskúmať, či práve to by malo byť účelom fotografie, resp. akéhokoľvek iného výtvarného média. V tejto kapitole taktiež opisuje tvorbu autora Khaleda Hafeza, ktorý považuje nejednoznačnosť, protichodnosť, kontrast, delenie za základnú premisu svojho uvažovania. Podotýkam, že v tejto časti práce je pojem dichotómia použitý logicky a významovo správne.

V tretej kapitole študent polemizuje o súčasnej narcistickej technokratickej spoločnosti. Na príklade výstavy EGO/Portrét x Fotografie demonštruje egocentrickú posadnutosť ľudí vlastným obrazom a sebareprezentáciou vedúcou k psychologickému rozštiepeniu. V kontraste k tomu nasleduje krátka analýza tvorby Wolfganga Tillmansa hľadajúceho duchovné obrodenie v komoditnom svete. Toto radenie naznačuje dichotómiu svetské-duchovné, avšak autor sa tomuto zaujímavému momentu príliš nevenuje. Ďalej nasleduje analýza tvorby Sebastiana Bienieka a Azedh Akhlaghi, ktorí tematizujú vnútornú rozpoltenosť a psychologickú rozorvanosť v dôsledku traumy a násilia. Vo vzťahu k predchádzajúcim autorom však tieto príklady nie sú dostatočne obhájené a vysvetlené.

V poslednej časti sa študent venuje fantastike, konkrétne dichotómii reálne-iluzórne. Znovu sa to ubjavujú motívy masiek, ktoré boli obsiahnuté v časti o Bieniekovi a iných, tentokrát však v kontexte imaginácie a primitívnych a ľudových tradícií, nie v zmysle psychologickéj traumy, rozpoltenosti. Študent interpretuje masky ako nástroj na udržiavanie tradície a spájanie sa s rituálnou podstatou spoločnosti. Argumentuje, že v súčasnej spoločnosti sú masky len formou zábavy a archaizmom. Neberie však do úvahy predpoklad, že formy masiek sa v priebehu času zmenili a za masku v dnešnej spoločnosti môžeme považovať aj isté formy oblečenia či virtuálnych avatarov a iné. Takéto porovnanie by mohlo byť pre prácu prínosné. Nasleduje podkapitola venujúca sa autorom inšpirovaných témou utópie a rozdielmi medzi skutočnosťou a fikciou. Dichotómia utopia-dystopia je reprezentovaná autormi Tonym Fohsem ako predstaviteľom pozitívnej vízie budúcnosti a Fernandom Montil Klintom ako zástupcom negatívnej vidiny.

V závere študent poznamenáva, že jeho práca viedla k objavu transcendentálnej dimenzie fotografie na príkladoch spomenutých autorov, avšak z textu nie je jasné, akým spôsobom sa k tomuto záveru dopracoval. Taktiež obhajuje dôležitosť estetickej a umeleckej kultivácie spoločnosti ako nástroja v boji proti dystopickej verzii budúcnosti.

Na záver by som chcel oceniť niektoré aspekty študentovej práce. Konkrétne jeho zvedavosť, schopnosť vidieť problém z viacerých perspektív a slobodu v uvažovaní. Tieto kvality sú nevyhnutné pre tvorivú činnosť výtvarnú aj literárnu a nepochybujem, že by mu umožnili vytvoriť kvalitnú prácu. V čom však vidím záasadný problém je nedbanlivosť v používaní niektorých slov. V akejkolvek humanitnej disciplíne je nevyhnutné dbať na správne a presné používanie odborných termínov doplnených o adekvátne referencie a príklady. Bez toho čitateľ nemôže nadobudnúť presvedčenie, že textu skutočne rozumie. Samozrejme rôzne autorské úvahy a odbočky sú vítaným obohatením, avšak väčšinou nie je prospešné celý text postaviť len na nich. Taktiež chýba základná myšlienková topografia a logické previazanie jednotlivých téz (hoci sú zaujímavé), a to robí text mimoriadne ťažkým na čítanie a pochopenie. Vo viacerých častiach práce študent predviedol, že dokáže svoje argumenty

presvedčivo obhájiť s použitím citácií, ale taktiež je v texte množstvo miest, kde je ich absencia markantná. Ako významný nedostatok práce taktiež považujem to, že sa študent len málo venoval vizuálnej stránke fotografií a ich výtvarným výrazovým prostriedkom a námetom. Formálna úprava práce je prijateľná bez výhrad.

Osobne rozumiem motivácii študenta venovať sa tejto téme i keď z posudku vyplýva, že sa o tému v pravom slova zmysle nejedná. Je to súbor voľne nadväzujúcich úvah, z ktorých cítiť študentovu snahu nájsť vo fotografii, ale aj kultúre a umení čosi viac, než len banálny a povrchný obraz. Súčasný svet sa z perspektívy fotografie môže javiť ako chaotický a rozporuplný. Práve tieto neistoty a konflikty však budúcim (nielen) umelcom poskytujú priestor na premýšľanie a nútia ich zaujať stanovisko, vytvoriť si názor. To je nevyhnutný predpoklad pre akúkoľvek umeleckú tvorbu. Domnievam sa, že táto skepsa, ktorá študenta prekvapila na konci bakalárskeho štúdia po niekoľkoročnej intenzívnej práci, môže s trochou motivácie predstavovať inšpiratívny potenciál pre ďalšiu tvorbu.

Návrh klasifikácie: D - uspokojivě

Ve Zlíně dne 08. 06. 2021

.....
podpis oponenta práce

Pro klasifikaci použijte tuto stupnici:

A - výborně	B - velmi dobře	C - dobře	D - uspokojivě	E - dostatečně	F - nedostatečně
-------------	-----------------	-----------	----------------	----------------	------------------